

Elektromagnetväljad

Uus elektromagnetväljade määrus näeb ette nõuded elektromagnetväljadest mõjutatud töökeskkonnale ning elektromagnetväljadega kokkupuute rakendusväärtused ja piirnormid, et töötajad saaksid oma tööd teha ohutult ning töökohal oleks välditud elektromagnetväljade mõju töötaja tervisele.

Elektromagnetväljadel on inimese tervisele otsene biofüüsikaline ja kaudne mõju. Otsene mõju võib põhjustada ajutist ärritust või mõjutada tunnetust või muid aju või lihaste funktsioone ning võivad seeläbi mõjutada töötaja võimet ohutult töötada. Kaudne mõju võib avalduda häiretes elektriliste meditsiiniseadmete, sealhulgas kardiostimulaatorite ja muude siiratud või kehal kantavate meditsiiniseadmete, näiteks passiivsete või aktiivsete implantaatide töös.

Enamlevinud tugevnenud elektromagnetväljadega tööd on seotud elektrialajaamade, trafode, elektrimootoriga süsteemide, elektriahjude, mobiil- ja raadioside antennide, raadiosaatjate, TV- ja raadiolevi antennide, lennu- ja mereliikluse radarite, induktiiv- ja mikrolainekuimutite kasutamisega. Üks kõrgema ekspositsiooniga töötajarühmi on ka haiglate magnetresonantstomograafia-personal.

Suuremal osal ettevõtetest puudub uue määruse kohaselt vajadus elektromagnetväljadega tegelema hakata, sest tugevaid elektromagnetvälju leidub vaid vähestes töödes. Määruses esitatud nõuded puudutavad umbes 870 Eesti ettevõtet, kus kasutatakse väga suurtes kogustes elektrivoolu. Neis ettevõtetes töötab ligi 14 000 töötajat. Töökohtadel, kus kasutatakse üldsusele mõeldud traadita sideseadmeid, arvuti- ja IT seadmeid, elektrilisi töövahendeid jne, on elektromagnetväljade tase palju madalam ning määruse nõudeid ei ole vaja rakendada.

Elektromagnetväljadega kokkupuute määra on võimalik tõhusalt vähendada, kui rakendatakse ennetavaid meetmeid juba töökohtade loomisel ning valitakse sellised töövahendid ja -meetodid, mis ei ohusta töötajate tervist. Ettevõttes, kus esinevad tugevad elektromagnetväljad, peab tööandja hindama töökeskkonna riskianalüüsi käigus töötajate elektromagnetväljadega kokkupuute taset ja terviseriske ning rakendama terviseriski vähendamise abinõusid, kui riskianalüüsi tulemused näitavad, et töötajate tervis on ohustatud.

Tööandja peab juhendama ja koolitama töötajaid, kes puutuvad kokku tugevnenud elektromagnetväljade tasemetega. Töötaja juhendamine ja väljaõpe peab toimuma enne tööle asumist ning tuginema tema töökohaga seotud terviseriskide hindamise tulemustele. Juhendamise käigus tuleb töötajale selgitada, millised on elektromagnetväljade kahjuliku mõju sümptomid ning milliseid meetmeid rakendatakse tema töökohal elektromagnetväljadest tulenevate terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks.

Tööandja peab töötajale korraldama tervisekontrolli. Töötaja tervisekontrolli saatmiseks peab tööandja teadma töötaja elektromagnetväljadega kokkupuute taset, sest tervist peavad regulaarselt kontrollima vaid need töötajad, kes puutuvad kokku tugevnenud elektromagnetväljadega. Selleks peab tööandja olema teadlik ettevõttes kasutatavate seadmete elektromagnetväljade tugevuse tasemetest. Tööandja peab vähemalt üks kord kolme aasta jooksul mõõtma või arvutama nende elektromagnetväljade tugevuse taseme, millega töötajad töökohal või tööülesannete täitmisel kokku puutuvad.

Praegu teevad elektromagnetväljade mõõtmisi Eesti Akrediteerimiskeskuse akrediteeritud mõõtelaborid Terviseameti füüsikalabor ja Tallinna Tehnikaülikooli ergonoomialabor. Määruse kohaselt ei ole tööandja

kohustatud tellima elektromagnetväljade mõõtmisi üksnes akrediteeritud mõõtelaborilt. Mõõtmiste läbiviijaks võib olla ka tööandja ise, kui ta lähtub mõõtmisel või arvutamisel määruses sätestatud nõuetest mõõtmiste usaldusväärtuse tagamiseks. Nendeks nõueteks on, et mõõtmisi läbiviival isikul peab olema mõõteseadmete käsitlemiseks vajalik väljaõpe ning kasutatavad mõõteseadmed peavad olema asjakohased ja kalibreeritud. Mõõtmised ja arvutused tuleb dokumenteerida ning need peavad sisaldama kogu informatsiooni, mis on vajalik töötaja elektromagnetväljadega kokkupuute taseme ja sellest tuleneva terviseriski hindamiseks.